



Nacionalna turistička organizacija Crne Gore
Bulevar Svetog Petra Cetinjskog 130
81000 Podgorica, Crna Gora
Tel: +382 77 100 001
Fax: +382 77 100 009
E-mail: info@montenegro.travel
www.montenegro.travel

Broj: 01/02-407

Podgorica, 25.07.2014. god.

Informacija

o predstavništvima Nacionalne turističke organizacije Crne Gore u inostranstvu

Uvodne informacije – Osnovana predstavništva u inostranstvu, pravni osnov, svrha i cilj rada predstavništava

Nacionalna turistička organizacija Crne Gore (NTOCG) trenutno ima svoja četiri turistička predstavništva u inostranstvu, i to:

- Frankfurtu, Njemačka
- Beogradu, Srbija
- Sarajevu, Bosna i Hercegovina i
- Ljubljani, Slovenija.

Prvo turističko predstavništvo NTOCG u inostranstvu je osnovano 2008.g. u Frankfurtu. U 2009. god. otvorena su turistička predstavništva u Beogradu i Sarajevu a tokom 2010. god. osnovano je i predstavništvo u Ljubljani.

Turistička predstavništva NTOCG u inostranstvu osnovana su shodno čl. 31 i 35 Zakona o turističkim organizacijama ("Sl. list CG", br. 11/04, 46/07, 73/10, 40/11) i Statutu NTOCG ("Sl.list CG" br.26/10) kojim se propisuje da NTOCG može osnivati svoja predstavništva u inostranstvu, uz saglasnost Vlade Crne Gore na akt o osnivanju predstavništva. S tim u vezi, **Zaključkom Vlade Crne Gore br.03-5761 od 01. jula 2010. god.** „Vlada podržava aktivnosti NTOCG na osnivanju turističkih predstavništava u Njemačkoj, Bosni i Hercegovini i Srbiji i zadužuje NTOCG da, u toku 2010. godine, preduzme aktivnosti na otvaranju predstavništva u Ljubljani“.

Takođe, NTOCG je u skladu sa zakonom i statutom donijela **Pravilnik o radu i poslovanju turističkih predstavništava NTOCG u inostranstvu, br.02-221/20** donijet od strane Izvršnog odbora oktobra 2010. god. kojim se „bliže uređuje osnivanje i početak odnosno prestanak rada, oblast djelatnosti, organizacija, ovlašćenja i druga pitanja od važnosti za rad predstavništava NTOCG u inostranstvu“.

Cilj osnivanja turističkih predstavništva je intenziviranje dodatnih promotivnih aktivnosti NTOCG na značajnim ciljnim emitivnim tržištima, uz direktno prisustvo na identifikovanom ciljnom tržištu. Osnovni zadatak svakog od predstavništava je da svoje aktivnosti prilagodi posebnostima tržišta, prati aktuelne trendove u turističkoj ponudi i potražnji, služi kao izvor tačnih i pravovremenih informacija, a poseban naglasak u radu predstavništava je stavljen na poslovno povezivanje crnogorskih i inostranih poslovnih subjekata i partnera.

- **Analiza fiksnih troškova**

1. Poslovne prostorije / zakup - Prostorije turističkih predstavništava u Sarajevu i Ljubljani su u državnom vlasništvu i ustupljene su NTOCG na korišćenje za rad turističkih predstavništva. Turističko predstavništvo u Sarajevu se nalazi u poslovnom prostoru površine 72,46 m², ul. Kranjčičeva br. 13, dok je predstavništvo u Ljubljani kvadrature 125 m² u ul. Resljeva cesta br. 40.

NTOCG je prilikom otvaranja svakog od 4 predstavništva kompletno rekonstruisala, dizajnirala i opremila poslovne prostorije radi obezbjeđivanja adekvatnih uslova za rad i reprezentativnost kancelarija koje prezentuju turističku ponudu zemlje.

Prostorije / kancelarije predstavništva u Frankfurtu i Beogradu se rentiraju na osnovu ugovora o zakupu i *troškovi zakupa poslovnih prostorija iznose preko 59.000 € na godišnjem nivou.*

Radi racionalnosti i optimizacije troškova tokom 2013. godine su preduzete aktivnosti:

- Poslovni prostor u Frankfurtu površine 114,3 m², ul. Friedensstrasse 7, je dijeljen za rad sa predstavništvom MontenegroAirlines-a uključujući i ravnomjernu podjelu troškova zakupa prostora, te su troškovi mjesečnog zakupa smanjeni sa 2.100 € na 1.070 € (godišnje preko 12.800 €).

Međutim, za 2014. god. više nije bilo interesovanja od MontenegroAirlines-a za nastavkom ove saradnje.

- Poslovni prostor u Beogradu u ul. Kralja Petra br. 32, površine 143 m² je polovinom 2013. god. zamijenjen prostorom u ul. Uzun Mirkovoj br.10, površine 109 m², te su mjesečni troškovi zakupnine smanjeni za 1.000 € ali su i pored toga trenutno na mjesečnom nivou 1.710 € bruto (godišnje preko 20.500 €).

2. Bruto zarade i osiguranje radno angažovanih - U četiri turistička predstavništva je od njihovog osnivanja **do kraja 2013. godine bilo radno angažovano ukupno 8 lica**, i to u svakom predstavništvu po dva (direktor/šef predstavništva i saradnik). Ove godine saradnik u turističkom predstavništvu u Frankfurtu više nije radno angažovan, te je **od 01. januara 2014. godine** u turističkim predstavništvima u inostranstvu **ukupno radno angažovano 7 lica**.

Zaposleni u turističkim predstavništvima se shodno zakonu i Pravilniku o radu turističkih predstavništava radno angažuju na određeno vrijeme od maksimum 2 godine na osnovu Odluke Izvršnog odbora, a Ugovor o radu zaključuju sa Direktorom NTO-a. Svi porezi, prirezi, doprinosi, osiguranje i drugi obavezni izdaci zaposlenih po osnovu zarada se plaćaju u zemlji na kojoj je predstavništvo osnovano i prema važećim propisima koji su na snazi u toj stranoj zemlji.

U vezi sa tim, nakon Odluke br.01/013/79 od 05.02.2013. god. kojom je zaposlenima u predstavništvima zarada umanjena za 10% u cilju racionalizacije troškova, **za bruto zarade zaposlenih u predstavništvima potrebno je izdvojiti, na godišnjem nivou, oko 240.000 €.**

Ističemo činjenicu da za **bruto zarade zaposlenih** u planiranju budžeta nije odobreno da ta sredstva budu na stavci "zarade" već su kompletna njihova primanja servisirana sa budžetske stavke "ugovorene usluge".

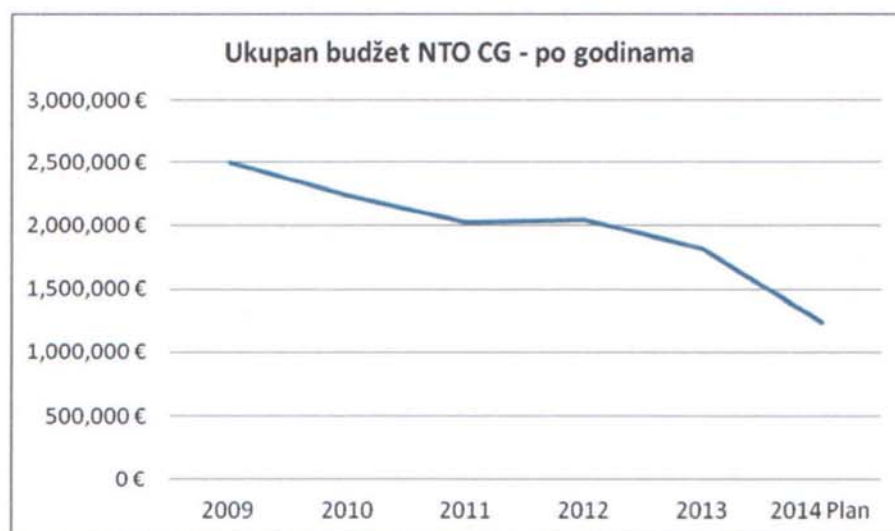
3.Ostali režijski troškovi - Dio fiksnih troškova su i mjesečni režijski troškovi sva 4 predstavništva (telefon, internet, električna energija, voda, grijanje, komunalne usluge, poštanski troškovi, kancelarijski materijal, održavanje i osiguranje prostorija, advokatske usluge, taksa za građevinsko zemljište, bankarski troškovi i provizija i sl.), koji troškovi

na godišnjem nivou su u 2012. god. iznosili ukupno preko 44.000 €, a nakon sprovedenog smanjenja troškova u maksimalno mogućoj mjeri 2013. god. su iznosili nešto manje od 25.000 €.

- **Analiza sredstava za rad i promociju turističkih predstavništava**

Osim obezbjeđivanje osnovnih uslova za rad i tzv. fiksnih troškova, za konkretne aktivnosti i rad predstavništava pojedinačno trebalo je obezbijediti odgovarajući budžet. NTOCG je shodno svom Planu aktivnosti i Finansijskom planu to uspješno radila u prvim godinama funkcionisanja ovih kancelarija. U tom periodu su napravljeni primjetni pomaci na tržištu, bilježen rast turističkog prometa iz sve četiri zemlje, a postojanje predstavništava je uticalo i na podizanje političkog ugleda naše zemlje u zemljama u kojima su finkcionisali. Otvaranje predstavništava je zavrjeđivalo i zapaženu medijsku pažnju u tamošnjim sredstvima i bili su adrese preko kojih je uspješno informisana javnost o turističkoj ponudi naše zemlje. Posebno je bilo od značaja povezivanje sa poslovnim krugom i predstavnicima uticajnih medija.

Međutim, trend smanjenja opredijeljenog budžeta NTOCG posljednjih godina, a kao posljedica ekonomske krize, uticao je značajno na efikasnost rada predstavništava. Od 2010. god kada su profunkcionisala sva četiri predstavništva i budžeta od 2 mil. € za promotivne aktivnosti NTOCG, došlo se na nešto preko 800 hilj. € u ovoj godini. Ove okolnosti su dovele do otežanog servisiranja i osnovnih fiksnih troškova- zakup, režijske troškove i bruto zarade. Trend je prikazan u sljedećim tabelama.



Izvor: Godišnji finansijski izvještaji-završni računi NTO CG, osim za 2014.g. gdje je prikazan opredijeljeni budžet za rad NTO shodno Zakonu o budžetu za o.g.

	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
2.Budžet NTO za real. Programa aktivnosti i promociju_Ukupno (€)	2213855	1956460	1655148	1643954	1012140	835027
3.Predstavništva-Troškovi Ukupno (€)	233893	315177	352337	374917	307639	223000 (plan)

Uporedna analiza i zaključci

Proizilazi da je udio predstavništava u ukupnim troškovima NTOCG konstantno rastao i sada iznosi gotovo 40%, a da su pri tome sredstva za njihove aktivnosti svedena na minimum i svode se na puko preživljavanje. Sa druge strane, uporedna analiza turističkih zemalja pokazuje da ukupni troškovi predstavništava sa svim predviđenim aktivnostima ne treba da prelaze 20% budžeta jedne nacionalne turističke organizacije.

U tom smislu, turistička predstavništva u ovom trenutku veoma otežano posluju, nagomilavajući čak i dugove vezane za fiksne troškove, bez sredstava za promotivne aktivnosti u narednom periodu.

Na dan 30.06.2014. god. dospjele su a neizmirene obaveze NTOCG prema svojim predstavništvima u ukupnom iznosu od 76.502 €, prema pregledu u nastavku.

Pregled neizmirenih obaveza predstavništva na dan 30.06.2014 .god:

R.br.	Vrsta troška	Frankfurt	Sarajevo	Beograd	Ljubljana	Ukupno:
1	Neto zarade	10800	6178.44	3180	9420.33	29578.77
2	Porezi i doprinosi	2078.53	3758.43	1365.74	9248.16	16450.86
3	Zakup prostorija	6524.6	0	5124.6	0	11649.2
4	Telefonski troškovi	150	116.09	492	471.72	1229.81
5	Internet troškovi	850	14.95	80	u tel.racun	944.45
6	Gorivo	0	0	500	0	500
7	Električna energija	80	912.29	ulazi u zakup	714.17	1706.46
8	Komunalne usluge	20	184.71	100	426.14	730.85
9	Kancelarijski mater.	0	0	0	175.99	175.99
10	Poštanski troškovi	60	0	0	0	60
11	Troškovi prevoza	126	0	1630	0	1756
12	Troškovi smještaja	0	76.69	0	0	76.69
13	Troškovi promocije	0	0	0	0	0
14	Reprezentacija	40	350.24	800	0	1190.24
15	Održ.osnov.sredst.	0	0	0	0	0
16	Ostali troškovi	148	697.21	170	0	1015.21
18	Knjigovodstvene usl.	0	306.78	1500	1037.8	2844.58
19	Dnevnice	0	0	220	0	220
20	Osiguranje kancel.	0	225.41	0	162.03	387.44
21	Održ.prostorija	80	179.46	0	2160	2419.46
22	Kasa	0	0	0	571.74	571.74
23	Advokatske usluge	0	0	0	150	150
24	Voda	0	4.81	250	0	254.81
25	Oglašavanje	0	179.46	0	0	179.46
26	Taksa za građ.zemlj	0	0	1000	0	1000
27	Troškovi avio karte	0	0	250	0	250
28	Udruženje turist.pred	200	0	0	0	200
29	Troškovi špedicije	900	0	0	0	900
30	Troškovi banke	60	0	0	0	60
	Ukupno:	22117.13	13184.97	16662.34	24538.08	76502.52

Shodno prethodnom, upravljačka tijela NTOCG su razmatrala trenutnu situaciju. Na sjednici Skupštine NTOCG, od 30. maja 2014. god i Izvršnog odbora od 13. juna 2014. god. usvojeni su zaključci o pristupanju rješavanja ovog neodrživog stanja. Pošto je iskazana rezerva da bi se u trenutnim okolnostima moglo dobiti povećanje budžeta NTOCG, neophodno za efikasan rad predstavništava, predloženo je njihovo zamrzavanje, odnosno gašenje, uz obavezu da NTOCG intenzivira promotivne aktivnosti na ovim tržištima, vodjene iz centrale u Podgorici, kako se to ne bi odrazilo na turistički promet. Preporučeno je NTOCG da maksimalno iskoristi nove instrumente promocije, kroz digitalni marketing i ostale savremene metode i oblike komunikacije, kako bi se ublažile posljedice gašenja predstavništava. Ušteda na fiksnim troškovima generisana ovim postupkom bi se usmjerila na dodatne aktivnosti na tržištima, kako bi se očuvala konkurentnost.

Preporučeno je da se sa Ministarstvom vanjskih poslova i evropskih integracija kroz program ekonomske diplomatije, ostvari saradnja kroz jače uključivanje u turističku promociju. S tim u vezi Vlada Crne Gore bi donijela posebnu odluku o jačanju turističko-ekonomskih kapaciteta diplomatskih predstavništava, koja bi bila osnov za delegiranje predstavnika Ministarstva održivog razvoja i turizma i NTOCG u ova predstavništva. Na ovaj način bi se mogli angažovati kvalitetni kadrovi sa značajnim turističkim iskustvom, ili na novim osnovama produžiti angažovanje pojedinih zaposlenih u sadašnjim predstavništvima.

U tom smislu predlažu se sljedeći

ZAKLJUČCI

1. Vlada Crne Gore, na sjednici od _____, razmotrila je i usvojila Informaciju o predstavništvima Nacionalne turističke organizacije Crne Gore u inostranstvu;
2. Zadužuje se Nacionalna turistička organizacija Crne Gore da pripremi predloge odluka, na osnovu kojih će se donijeti odluke o ukidanju predstavništava Nacionalne turističke organizacije Crne Gore od 01. septembra 2014. godine ili njihovom privremenom obustavljanju rada, shodno zakonskim mogućnostima zemlje u kojoj posluju (predstavništva su registrovana kao samostalni pravni subjekti čiji je osnivač NTOCG);
3. Zadužuju se Ministarstvo održivog razvoja i turizma, Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija i Nacionalna turistička organizacija Crne Gore da se dogovore oko načina dodatne promocije kroz mrežu diplomatskih predstavništava i kroz upućen predlog Vladi da usvoji odluku o potrebi jačanja turističkih kapaciteta diplomatsko konzularnih predstavništava, koja bi bila osnov za delegiranje kadrova u ove misije sa zadatkom promocije i praćenja turističkih tokova;
4. Zadužuje se Nacionalna turistička organizacija Crne Gore da sredstva koja su se izdvajala za plate zaposlenih, zakup prostorija i ostale fiksne troškove, iskoristi za realizaciju dodatnih promotivnih i PR aktivnosti kroz primjenu savremenih marketinških metoda na ciljnim tržištima, kako bi se očuvala konkurentnost;
5. Zadužuju se Ministarstvo održivog razvoja i turizma i Nacionalna turistička organizacija Crne Gore da, u saradnji sa ministarstvima / institucijama u kojima su zaposleni u predstavništvima NTOCG-a ranije

bili radno angažovani (ukupno 7), shodno zaključku Izvršnog odbora iz juna o.g., dogovore međusobne odnose u prelaznom periodu od godinu dana, kako bi se ispoštovala njihova profesionalna zalaganja u dosadašnjem radu i razmotrila eventualna buduća saradnja na novim osnovama i time obezbijedio kontinuirani turistički rast;

6. Zadužuju se Nacionalna turistička organizacija Crne Gore i Uprava za imovinu pristupe izdavanju prostora predstavništava u Ljubljani i Sarajevu na komercijalnim osnovama;
7. Zadužuju se Ministarstvo održivog razvoja i turizma i Nacionalna turistička organizacija Crne Gore da dogovore način isplate neizmirenih obaveza i obaveza prema zaposlenima u prelaznom periodu.



DIREKTOR

Saša Radović